

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NARĖS
GITANOS MATIEKUVIENĖS**

**VERTINIMO IŠVADA
DĖL PANERIŲ–GRIGIŠKIŲ APYGARDOS NR. 11 RINKIMŲ KOMISIJOS
2020 M. SPALIO 29 D. PROTOKOLINIO SPRENDIMO NR. P-4
„DĖL SOCIALINIO TINKLO *FACEBOOK* JONO VIESULO PASKYROJE
SKLEIDŽIAMOS INFORMACIJOS PRIPAŽINIMO NEPAŽYMĖTA POLITINE
REKLAMA IR GALIMO RINKĖJŲ PAPIRKIMO“**

2021 m. birželio 19 d. Nr. 3-87 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. lapkričio 27 d. gavo Panerių–Grigiškių apygardos Nr. 11 rinkimų komisijos (toliau – Panerių–Grigiškių ARK) 2020 m. spalio 29 d. protokolinį sprendimą (posėdžio protokolas Nr. P-4) „Dėl socialinio tinklo *Facebook* Jono Viesulo paskyroje skleidžiamos informacijos pripažinimo nepažymėta politine reklama ir galimo rinkėjų papirkimo“ (toliau – sprendimas) (reg. Nr. 1-5649(7.9), kuriuo buvo nutarta, atsižvelgiant į Panerių–Grigiškių ARK Politinės reklamos stebėsenos ir Rinkėjų papirkimo tyrimo grupių 2020 m. spalio 10 d. parengtą išvadą Nr. 4 (toliau – išvada) (reg. Nr. 1-5652(7.9), pripažinti socialinio tinklo *Facebook* Jono Viesulo paskyroje skleidžiamą informaciją dėl susitikimo su Panerių gyventojais kavinėje „Mažulė Matilda“ nepažymėta politine reklama ir tiesioginiu rinkėjų papirkimu. Panerių–Grigiškių ARK Politinės reklamos stebėsenos ir Rinkėjų papirkimo tyrimo grupių 2020 m. spalio 10 d. parengta išvada Nr. 4 kartu su sprendimu VRK gauta 2020 m. lapkričio 27 d.

Panerių–Grigiškių ARK Politinės reklamos stebėsenos ir Rinkėjų papirkimo tyrimo grupių (toliau – Tyrimo grupė) išvadoje konstatuota:

„<...>

3. Grupės siūlo VRK pripažinti minėtą susitikimą kaip nedeklaruotą ir nežymėtą politinę reklamą ir netiesioginį rinkėjų papirkimą.“

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo (toliau – SRI) 5¹ straipsnio 3 dalimi ir Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 „Dėl Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo ir Metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 40 ir 41 punktais, teikiama vertinimo išvada dėl Panerių–Grigiškių ARK 2020 m. spalio 29 d. protokolinio sprendimo Nr. P-4 „Dėl socialinio tinklo *Facebook* Jono Viesulo paskyroje skleidžiamos informacijos pripažinimo nepažymėta politine reklama ir galimo rinkėjų papirkimo“.

1. Tyrimo objektas

1.1. VRK 2020 m. spalio 2 d. elektroniniu paštu persiuntė Panerių–Grigiškių ARK nagrinėti reklamos gaudyklėje gautą pranešimą (reg. Nr. 1-4211(7.9) dėl galimai skleidžiamos nepažymėtos politinės reklamos. Kartu su pranešimu pridėta 2020 m. rugsėjo 30 d. 09.34 val. Jono Viesulo socialinio tinklo *Facebook* paskyroje paskelbto įrašo¹ ekrano vaizdo nuotraukos kopija, kurioje pavaizduotas Panerių geležinkelio bėgių tinklas. Minėtame įrašė Jonas Viesulas, kaip kandidatas į Seimo narius, rusų kalba kvietė Panerių gyventojus 13.30 val. susitikti kavinėje „Mažulė Matilda“ – pabendrauti ir aptarti jų turimas problemas, siūlydamas savo pagalbą joms išspręsti.

2. Atlikto tyrimo procedūrų vertinimas

2.1. Panerių–Grigiškių ARK Politinės reklamos stebėsenos grupė sudaryta nepažeidžiant VRK 2020 m. balandžio 7 d. sprendimu Nr. Sp-38 patvirtinto 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės reklamos stebėsenos tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 13 punkto reikalavimų; Panerių–Grigiškių ARK Tyrimo grupė sudaryta nepažeidžiant Aprašo 16 punkto reikalavimų.

2.2. Tyrimas atliktas nesilaikant Aprašo IV ir III skyriuose nustatytų reikalavimų. Tyrimo grupės išvada grindžiama tik reklamos gaudyklėje gauto pranešimo dėl Jono Viesulo socialinio tinklo *Facebook* paskyroje galimai skleidžiamos nepažymėtos politinės reklamos nurodyta informacija, nerenkant įrodymų ir duomenų, suinteresuotų asmenų paaiškinimų, neišnagrinėjus visų su galimais pažeidimais susijusių aplinkybių, turinčių reikšmės tinkamam pažeidimo ištyrimui.

2.3. Jonas Viesulas nebuvo informuotas apie atliekamą tyrimą, neturėjo galimybės teikti turimus įrodymus, paaiškinimus, pateikti informaciją, kuri galėjo būti reikšminga priimant sprendimą dėl galimo rinkėjų papirkimo atvejo bei skleidžiamos nepažymėtos politinės reklamos, nebuvo supažindintas su Tyrimo grupės išvada, neinformuotas apie galimybę dalyvauti Panerių–Grigiškių ARK 2020 m. spalio 29 d. posėdyje, dėl šiamo posėdyje priimto sprendimo.

3. Panerių–Grigiškių ARK tyrimo grupės tyrimo metu nustatytos sprendimui priimti aplinkybės

3.1. Informacija apie galimai skleidžiamą nepažymėtą politinę reklamą ir galimą Jono Viesulo rinkėjų papirkimą grindžiama nurodytu 2020 m. rugsėjo 30 d. Jono Viesulo socialinio tinklo *Facebook* asmeninėje paskyroje įrašu.

3.2. Panerių–Grigiškių ARK tyrimo grupė išvadoje nurodė, kad: „<...> išanalizavo skundą vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo, Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės nuostatomis bei VRK sprendimuose suformuota praktika“.

¹ <https://www.facebook.com/jonas.viesulas/posts/3517060878333561>

3.3. Panerių–Grigiškių ARK Tyrimo grupė pažymėjo, kad „iš minėtų faktų darytina išvada, kad straipsnyje neaprašyta partijos programa, straipsnyje pateikta informacija nepropaguoja kandidato į Seimą bei jo atstovaujamą politinę partiją, jų idėjas, tikslus, kuo galimai siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose, o tai, vadovaujantis VRK patvirtintų rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu 3.1 punktu yra politinė reklama <...>, kad „Remiantis šiuo punktu ir pateiktu skundu dėl kandidato J. Viesulo, jaučiami politinės reklamos požymiai, VRK patvirtintų rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu 3.1, 3.4 punktuose“.

3.4. Panerių–Grigiškių ARK išvadoje konstatuota:

„1. Grupės nustatė, kad kvietimas į organizuojamą susitikimą atitinka netiesioginės politinės reklamos bei rinkimų agitacijos požymius, nurodytus LRPPKFFKĮ 2 str. 8 ir 19 punkte, Aprašo 5 p.

2. Grupės nustatė, organizuojant tokį susitikimą, nebuvo laikomasi Lietuvos respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose, apraše ir kituose VRK sprendimuose nustatytų politinės reklamos skleidimo ir žymėjimo reikalavimų (LRPPKFF 15 str., Aprašo 15.1, 15.2, 15.3, 15.4 punktai).

3. Grupė siūlo VRK pripažinti minėtą susitikimą kaip nedeklaruotą ir nežymėtą politinę reklamą ir tiesioginį rinkėjų papirkimą.“

4. Tyrimo metu atlikto teisinio vertinimo pagrįstumo vertinimas

4.1. Panerių–Grigiškių ARK sprendime bei šios komisijos Tyrimo grupės išvadoje nurodytas teisinis reglamentavimas dėl skleidžiamos informacijos pripažinimo politine reklama.

4.2. Panerių–Grigiškių ARK sprendime nenurodyta, kokiomis įstatymų normomis ir argumentais buvo vadovaujamasi priimant sprendimą dėl galimo rinkėjų papirkimo atvejo, sprendimas priimtas nesilaikant procedūrinių teisės normų. Pažymėtina, kad Rinkėjų papirkimo grupė tyrimo atlikimo metu nebuvo surinkusi tyrimui reikšmingų duomenų, nenustatė faktinių aplinkybių, turinčių reikšmės tinkamam ir kvalifikuotam galimų pažeidimų nustatymui arba pripažinimui, kad pažeidimų nėra.

5. Papildomai sprendimui priimti nustatytos reikšmingos faktinės aplinkybės

5.1. VRK 2021 m. birželio 3 d. posėdyje pavesta VRK narei Gitanai Matiekuvienei pateikti Panerių–Grigiškių ARK išvados (2020 m. spalio 10 d. Nr. 4) ir Panerių–Grigiškių ARK 2020 m. spalio 29 d. protokolinio sprendimo (posėdžio protokolas Nr. P-4) „Dėl socialinio tinklo Facebook Jono Viesulo paskyroje skleidžiamos informacijos pripažinimo nepažymėta politine reklama ir galimo rinkėjų papirkimo“ vertinimą.

5.2. VRK 2020 m. rugsėjo 10 d. sprendimu Nr. Sp-168 Jonas Viesulas įregistruotas kandidatu Krikščionių sąjungos sąrašė 3 numeriu daugiamandatėje rinkimų apygardoje ir vienmandatėje Panerių–Grigiškių rinkimų apygardoje Nr. 11. 2020 m. rugsėjo 11 d. Jonas Viesulas

VRK nario sprendimu Nr. PK1-2020LRS-S371 registruotas atstovaujamoju politinės kampanijos dalyviu Panerių–Grigiškių rinkimų apygardoje Nr. 11.

5.3. 2020 m. balandžio 10 d. prasidėjo 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinė kampanija.

5.4. 2021 m. birželio 3 d. VRK narė Gitana Matiekuvienė kreipėsi į kavinės „Mažulė Matilda“ (AB „Glamoora“) savininkus prašydama pateikti atsakymus apie 2020 m. rugpjūčio 30 d. vykusį renginį.

5.5. 2021 m. birželio 3 d. gauti AB „Glamoora“ vadovo atsakymai (reg. Nr. 1-888(7.9):

Viskas vyko 2020 09 30. 1. Tai buvo susitikimas. 2. Pradžia 13:30 Pabaiga 14:00 Užsakovas Jonas Viesulas. Dalyvavo 5 asmenys. Maistas ir gėrimai nebuvo užsakinėjami.

Paprašius AB „Glamoora“ vadovo patikslinti, ar nebuvo atsiskaitoma už paslaugas, 2021 m. birželio 4 d. buvo gautas atsakymas, kad atsiskaitoma nebuvo.

5.6. 2021 m. birželio 4 d. buvo kreiptasi į Joną Viesulą, jis buvo informuotas apie atliekamą tyrimą. J. Viesulo buvo prašoma atsakyti į pateiktus klausimus bei išsakyti savo poziciją. 2021 m. birželio 9 d. gautas J. Viesulo atsakymas (reg. Nr. 1-912(7.9), kuriame jis nepateikė atsakymų į su šiuo konkrečiu tyrimu susijusius klausimus.

6. Teisinis vertinimas

Dėl politinės reklamos

6.1. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – PKFFKĮ) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – tai valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

6.2. PKFFKĮ 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos; 2 dalyje – politinė reklama, nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.*

6.3. Vertinant Jono Viesulo socialinio tinklo Facebook paskyroje 2020 m. rugsėjo 30 d. paskelbtą įrašą, nustatyta:

6.3.1. J. Viesulas kvietė gyventojus susitikti kavinėje „Mažulė Matilda“, įrašas buvo skelbiamas Jono Viesulo Facebook paskyroje. Nenustatyta, kad įrašas būtų skelbtas atlygintinai;

6.3.2. J. Viesulas kandidatavo Panerių–Grigiškių rinkimų apygardoje, kurios gyventojus kvietė į susitikimą. Darytina išvada, kad kvietimas buvo skirtas galimiems J. Viesulo rinkėjams;

6.3.3. J. Viesulas kvietimą pasirašė „Jonas Viesulas – Jūsų kandidatas į Seimą“. J. Viesulo nurodymas, kad jis yra kandidatas į Seimą, laikytinas tiesiogine sąsaja su vykstančia rinkimų kampanija, kurios dalyvis jis buvo;

6.3.4. J. Viesulo kvietime rašoma: Jūsų problemos – mano problemos. Ne žodžiais, o darbais noriu padėti Jums ir išspręsti Jūsų problemas (vertimas iš rusų kalbos). Kvietime vartojamas išsireiškimas laikytinas J. Viesulo programine nuostata;

6.3.5. kvietimas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama.

6.4. Panerių–Grigiškių rinkimų apygardos Nr. 11 rinkimų komisijos išvadoje konstatuota, kad *organizuojant tokį susitikimą, nebuvo laikomasi Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose, apraše ir kituose VRK sprendimuose nustatytų politinės reklamos skleidimo ir žymėjimo reikalavimų (LRPPKFF 15 str., Aprašo 15.1, 15.2, 15.3, 15.4 punktai).*

6.5. Vertinant kvietimo formą, įvardijimą, kad susitikti kviečia konkretus kandidatas, kvietimas pagal PKFFKĮ 2 straipsnio 8 dalį yra laikytinas politine reklama. Pagal PKFFKĮ 15 straipsnio 1 dalį bei Aprašo 6 dalį kvietimas turėjo būti pažymėtas kaip politinė reklama.

Dėl rinkėjų papirkimo

6.6. SRĮ 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidėjus Seimo rinkimų politinei kampanijai, t. y. nuo Seimo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatū, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.*

6.7. VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtintose Metodinėse rekomendacijose dėl aplinkybių, kurioms esant pradedamas rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimas, 4 punkte numatyta, kad *dovanos ar kitoks atlyginimas – kaip turtinė nauda (materialinių išlaidų išvengimas), kuri gali būti suprantama tiek kaip materialios, tiek kaip nematerialios turtinės vertybės (pavyzdžiui, pinigai, buities reikmenys, tam tikri mokami darbai, turtinės teisės, paprastai mokami intelektualinės veiklos rezultatai, paprastai mokamo pobūdžio paslaugos, koncertai, kiti mokamo pobūdžio kultūriniai renginiai ir pan.), toliau tame pačiame punkte numatyta, kad suteikimas – kaip bet koks materialios ar nematerialios turtinės naudos (dovanų, paslaugų ar kitokio atlyginimo) perdavimas kitam asmeniui arba sąlygų ja pasinaudoti sudarymas. Skatinti*

rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį – kaip poveikio rinkėjui arba asmeniui, kurio likimu, gerove, interesų patenkinimu suinteresuotas rinkėjas, darymas.

6.8. Vertinant gautą pranešimą dėl rinkėjų papirkimo nustatyta:

6.8.1. AB „Glamoor“ vadovo atsakyme patvirtinta, kad 2020 m. rugpjūčio 30 d. J. Viesulas organizavo susitikimą kavinėje „Mažulė Matilda“;

6.8.2. renginio metu žmonės nebuvo vaišinami, nebuvo patiriamos išlaidos;

6.8.3. J. Viesulas kvietime nesiūlo jokių paslaugų ar dovanų;

6.8.4. kavinė „Mažulė Matilda“ yra vieša vieta.

6.9. Panerių–Grigiškių ARK išvadoje konstatuota, kad *Grupė siūlo VRK pripažinti minėtą susitikimą kaip nedeklaruotą ir nežymėtą politinę reklamą ir tiesioginį rinkėjų papirkimą.*

6.10. Panerių–Grigiškių ARK, priimdama sprendimą dėl rinkėjų papirkimo, neatliko tyrimo. Sprendimas priimtas vertinant vien gautą pranešimą.

Atsižvelgiant į faktines aplinkybes, kad surinkti duomenys nepatvirtina papirkimo fakto, siūloma nepritarti Panerių–Grigiškių ARK išvadai dėl pripažinimo, kad Jonas Viesulas pažeidė SRĮ 5¹ straipsnio 1 dalį.

7. Išvada

Įvertinus Jono Viesulo socialinio tinklo *Facebook* paskyroje 2020 m. rugsėjo 30 d. paskelbtą įrašą, tyrimo metu surinktą medžiagą, atsižvelgus į nustatytą teisinį reglamentavimą dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu bei rinkėjų papirkimo, VRK s i ū l o m a:

1. Pritarti Panerių–Grigiškių ARK išvados 1 ir 2 punktams ir pripažinti, kad Jono Viesulo socialinio tinklo *Facebook* paskyroje 2020 m. rugsėjo 30 d. paskelbtas įrašas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 2 straipsnio 8 dalimi, yra laikytinas politine reklama, kuri nebuvo pažymėta.

2. Nepritarti Panerių–Grigiškių ARK išvados 3 punktui (dėl rinkėjų papirkimo) ir nepripažinti, kad Jonas Viesulas pažeidė Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalį.

Komisijos narė

Gitana Matiekuvienė

